

"Azamet Allah'a şahit, heybet Allah'a delildir. Kuvvet Allah'a şahit, kudret Allah'a delildir..." cümlelerinin izahını yapar mısınız?

"Bismillâhirrahmânirrahîm"

"Biz sabaha girdik.^(HAŞİYE) Mülk Allah'a şahit, kibriya Allah'a delildir. Azamet Allah'a şahit, heybet Allah'a delildir. Kuvvet Allah'a şahit, kudret Allah'a delildir. Nimetler Allah'a şahit, daimî in'âmlar Allah'a delildir. Güzellik Allah'a şahit, cemâl-i sermedî Allah'a delildir. Celâl Allah'a şahit, kemal Allah'a delildir."

"(HAŞİYE): **Asbahnâ:** Biz sabaha girdik. Bu sabahın mülkü de Allah'a şahittir. Bu babda iki nükte var. Birinci nükte şudur ki: Her şey, halihazır vücuduyla Cenâb-ı Hakk'ın vücuduna ve vahdetine şehadet ettikleri gibi, muntazaman tebeddül edip arkasında emsallerine yer vermek için gitmesiyle bir teceddüd sureti altında azîm bir silsileyi göstermekle, Cenâb-ı Hakkın vücud ve vahdaniyetine delil demektir. Elhasıl, **şehîdün** fıkrasıyla hal-i hazır vücudunu ve **delîlün** cümlesiyle de gelip geçen emsallerinin terkibinden teşekkül eden silsilesini gösterir."(1)

Mevcudatın hazır vaziyetleri Allah'ın varlığına ve birliğine şahittirler. Zira her mevcut nakışlı ve sanatlı halleri ile nakkaşı ve sanatkârı olan Allah'a tanıklık ediyorlar, ondan haber veriyorlar; mevcudatın şu hazır vaziyetleri tevhide bir şahitlik ve tanıklıktır. Aynı mevcudatın sabit ve hazır vaziyetlerinin bozulup yerine başka mevcudatların gelmesi, ikinci bir tevhide ihsas ve ilandır ki, Üstad Hazretleri bu ihsas ve ilana delil adını veriyor.

Mesela, güneşin sabit ve hazır vaziyeti Allah'ın varlığına ve birliğine şahitlik ise, zira güneş üstündeki nakış ve sanatlar Allah'a şahitlik ediyor, aynı güneşin hareket ederek akşam batması, sabah tekrar doğması da ikinci bir tevhide haykırışı ve ikinci bir marifet ilanıdır. İşte bu iki vaziyete Üstad Hazretleri **şahit ve delil** ismini veriyor.

Özetle mevcudatın hazır ve sabit halindeki tevhide olan işarete, şahit; hareket ve değişim halindeki işarete de delil ismini veriyor. Ya da zamanın altına girip şimdiki zaman kapsamında olan hazır mevcudata şahit, mazi ve istikbal kapsamında olan mevcudata da delil ismi takılmıştır.

(1) bk. [Lem'alar, Yirmi Dokuzuncu Lem'a'nın Tercümesi.](#)